

Langer en/of gelukkiger

Yvo Smulders

Deze week wederom voor ieder wat wils. Pijnstilling tijdens de bevalling (D2816 en D1948), een prothese die je gewoon aan je bot vastklikt (D2611), een parasiet die een jongen bijna een dwarslaesie bezorgt (D2382), je kunt het zo gek niet bedenken.

Zelf was ik gefascineerd door de discussie over antikankermiddelen. Yvonne Schuller licht toe dat we van de meeste kankermiddelen niet weten of je er langer en/of gelukkiger doorleeft (D2327). Frans Opdam reageert dat dit waar is, maar het gewoon niet anders kán, omdat veel patiënten switchen tussen behandelingen en blinding lastig is door behandel-specifieke bijwerkingen (D2819). Het belangrijkste argument is evenwel dat als een middel een kankergezwell eenmaal sterk doet slinken, gerandomiseerd vervolgonderzoek niet meer ethisch verantwoord wordt geacht.

Dit is een generiek en tamelijk duivels dilemma. Niemand zal het oneens zijn met de *raison d'être* van de geneeskunde: langer en/of gelukkiger leven. Oké, de een vindt 'lang' belangrijker en de ander 'gelukkig', maar in essentie is dit waar het om gaat. 'Langer en/of gelukkiger' moet dan ook de stip op de horizon zijn voor iedere interventie; preventief of curatief, goedkoop of duur, dat maakt niet uit. Maar zodra we interventies in gerandomiseerd onderzoek de maat nemen, stoppen we eerder dan nodig is om over 'langer en/of gelukkiger' een uitspraak te kunnen doen. Als totale sterfte al een keer verschilt, is dat doorgaans een bedrijfsongeval, omdat een RCT volgens de regels gestopt moet worden zodra ziekte of ziektespecifieke sterfte begint te verschillen tussen de behandelarmen. 'Gelukkiger' wordt door veel onderzoekers als een tamelijk soft eindpunt gezien en is, laten we eerlijk zijn, lastig te meten. Bovendien, een beetje ongeluk tijdens een kankerbehandeling is nu eenmaal de prijs die je moet betalen voor – hopelijk – langer leven.

Ik weet hiervoor ook geen oplossing, anders dan wat gemeenplaatsen als 'meta-analyse', 'goed blijven opletten', 'post-marketing surveillance' et cetera. Waar ik wel bang voor ben is dat allerlei belastende of dure behandelingen alleen maar een initieel effect op ziekte hebben en op basis daarvan aan patiënten gegeven worden, terwijl zij er niet of nauwelijks langer door leven, laat staan gelukkiger.

– y.smulders@ntvg.nl